

MED BYGGET RIVES FELLESKAPET

TEKST

Ingrid Eline Øverby

Signe Dahl

Victoria Ragner

FOTO

Emil Magnus

I sammenheng med campussammenslåing og utbygging av Campus Gløshaugen er det ikke lenger plass til Skiboli, og bygget skal rives. Hvilke konsekvenser vil det ha å rive bygget som har huset arkitekt- og designstudenter i årevis, og hvilke alternativer finnes?

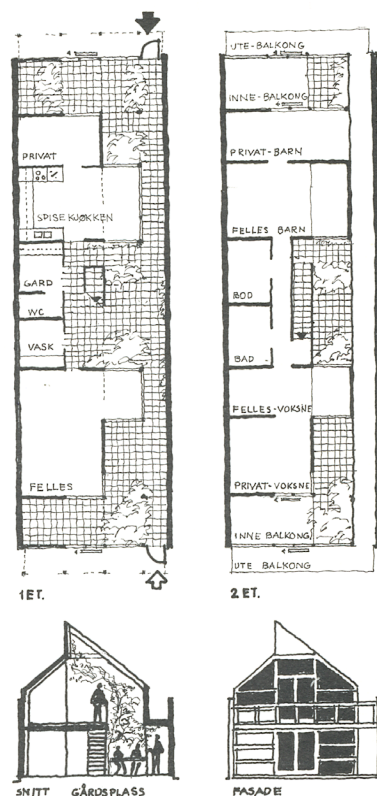
Skiboli, et beskjedent lite hus på Campus Gløshaugen, kan i dag anses som et pionerbygg innenfor smarthus og boligeksperimentering. Byggets historie starter i studieåret 1980/1981, da Børre Johansen, arkitekt og lærer ved arkitektavdelingen, tar initiativ til en intern arkitektkonkurranse med temaet «skivebolig». Dette var et tema som ikke var fremmed for studentene på NTH, da studentene i flere år hadde blitt testet i dette temaet. Konkurransen var åpen for både studenter og lærere ved arkitektavdelingen, og vinnerforslaget skulle bygges og stilles ut i full skala som en del av boligutstillingen «Bygg 81'» i Trondheim. Vinnerne av konkurransen ble et lærerlag bestående av Birgit Cold Brantenberg, Ola Brattset, Johannes Gunnarshaug, Anne Grete Hestnes og Helge Raaen. Realiseringen av vinnerforslaget ble gjennomført som et samarbeid mellom Arkitektavdelingen, SINTEFs avdeling for arkitektur og byggteknikk, Trondheim ingeniørhøgskole, Brundalen videregående skole og Heimdal videregående skole.

Skiveboligen hadde som mål å være tilegnet flere beboergrupper og størrelser, ha høy utnyttelsesgrad og være energibesparende. Konseptet var et råbygg som skulle bestå av to vertikale skiver med dobbelt drivhus-tak vendt mot sør, og tett tak vendt mot nord. Tanken var at hver beboer kunne bygge sin individuelle kjerne innenfor dette råbygget etter egne behov, mens det ytre rommet fungerte som en halvklimalisert sone. Solenergi skulle utnyttes til oppvarming, der solvarme lagres i et underjordisk magasin etter å ha blitt sluppet inn gjennom glassflatene i taket.

Den korte tiden bygget fikk stå på utstillingen var ikke nok til å få testet det eksperimentelle soloppvarmingssystemet. Det ble derfor i 1985 besluttet å flytte bygget til Gløshaugen for videre eksperimentering. Mye av den eksisterende strukturen ble brukt i gjenoppbyggingen, men den nye flerbruksfunksjonen arkitektavdelingen hadde behov for medførte at bygget måtte gjennomgå en del endringer. Bygget ble dermed utvidet med 50

kvadratmeter, samtidig som deler av oppvarmingssystemet aldri ble installert. I stedet ble det installert elektrisk gulvvarme, som i dag brukes som oppvarming.

I NTNUs nye planer for campussamlingen, nærmere bestemt byggeprogram P6, finnes ikke lenger vår skivebolig. På den lille flekken mellom høyhusene skal det nå komme et nybygg tiltenkt humaniora og samfunnsvitenskap, med en foreslått høyde på mellom 65 og 89 meter. Hva vil skje med Skiboli, og hvor kan vi nå samles?

ORIGINALE TEGNINGER

Tegnet av Birgit Cold til konkurransen i 1981

SKIBOLI SOM INSTITUSJON

Skiboli har gjennom flere tiår vært med på å forme studenttilværelsen for hundrevis av aspirerende arkitekter. Huset har vært en port inn til det sosiale fellesskapet og representert en unik plattform der alle er velkomne og kan føle på en tilhørighet.

Skiboli har vært en hjørnestein i utdanningen der man har kunnet diskutere arkitektur løst og ledig, på tvers av klasstrinn og forelesere, og gjerne over en pils eller tre. Det er kanskje på slike plattformer de ekte kreative løsningene blir formet av nysgjerrighet og kunnskapsdeling, og ikke på den mer rigide tegnesalen der studentene tenker knakende og tvinger frem en ny løsning før neste veiledning. Man skal kanskje ikke kimse av det læringsmiljøet og samspillet man får av en uformell plattform i kombinasjon med en mer tradisjonell læringsmetode.

Hva vil skje dersom denne typen institusjon forsvinner? Det er lett å se for seg at hvert enkelt klasstrinn i større grad blir sitt eget lille studie. Vi vil miste de

interaksjonene på tvers som bringer videre nytenkende diskusjoner og problemløsning rundt pågående prosjekter. Vi har mer å lære av hverandre som studenter enn vi tror, og det er spesielt på et slikt studie som arkitektur, hvor diskusjon og kunnskapsdeling er essensielt for å utvikle oss som gode arkitekter. Dersom Skiboli forsvinner rives ikke bare et fysisk bygg, men også et fellesskap som representerer en viktig læringsplattform.

Med campussammelslåingen fratar NTNU arkitekt- og designstudentene et svært viktig samlingshus, og gir oss kun en stor skygge på campus i retur. Når vi ser på et slikt uformelt samlingssted som essensielt for en optimal læringsarena, er det da moralsk obligatorisk for universitetet å gi tilgang på felles samlesteder utenfor forelesningssalen? Kan vi kreve en tilsvarende løsning for det vi nå blir fratatt?

«Skiboli har vært en hjørnestein i utdanningen der man har kunnet diskutere arkitektur løst og ledig, på tvers av klassetrinn og forelesere, og gjerne over en pils eller tre.»

SKIBOLI I BRUK PÅ 90-TALLET
Fotografert av Nina Haarsaker

GRENSEN, EN SOMMERDAG PÅ 1970-TALLET
Fotografert av Dag Nilsen

SKIBOLI I ET FORSØKSHUS-NABOLAG?

Hvilke muligheter finnes for å videreføre Skiboli? Selv om bygget ikke lenger kan stå der det gjør i dag, betyr ikke det at det må rives. Vi har snakket med Daniel Johansen, førsteamanuensis og arkitekturhistoriker ved NTNU, som forteller oss at Skiboli har blitt flyttet før: fra Nidarø hvor det ble bygget - til Gløshaugen hvor det står i dag. Om det var mulig å flytte bygget da, bør det vel være mulig å flytte igjen?

Daniel og Trond Eide, førsteamanuensis ved NTNU og bygningsvernforkjemper, forsøker å starte et prosjekt med den gamle trehusbebyggelsen på Grensen, det omdiskuterte boligområdet på nordsiden av campus. Her ønsker de å teste ut ulike måter for å istandsette og bevare gamle trehus, som både er nyttig og viktig kunnskap for fremtiden. På landsbygda i Norge finner man hundretusenvis av gamle trehus som står tomme, men som har et stort potensial for videre bruk. Ved å reparere istedenfor å rive disse husene videreføres ikke bare viktig bolighistorie, men det er også viktig i et bærekraftsperspektiv. Vi må lære oss å ta vare på fremfor å rive.

Det å flytte Skiboli inn i denne forsøkshus-konteksten på Grensen gir derfor mening både med Skibolis historie og ikke minst at man beholder nærheten til campus, som er viktig dersom bygget skal kunne opprettholde sin funksjon som samlingsplass for studenter.

Skiboli ble aldri bygget ut slik det var tenkt, og bygget slik det står i dag, er bare et skall for det som skulle være boliger. Ved å flytte bygget til Grensen får man også en mulighet til å realisere noen av de opprinnelige ideene for bygget. Blant annet kunne man fått testet ut oppvarmingssystemet som aldri ble utbygget, eller selve boligseksjonene, som heller aldri ble realisert.

Det vil ikke være uproblematisk å flytte Skiboli, samtidig tror vi at den historiske verdien og det bærekraftige aspektet ved å bevare bygget, vil være verdt arbeidet. Kunne man til og med gjort flyttingen til et studentprosjekt, i ekte Skiboli-ånd?

LUCASBYGGET I 1946
Fotografert av Schrøder / Sverresborg Trøndelag Folkemuseum

LUCASBYGGET: NYTT, GAMMELT SAMLINGSSTED

Dersom mulighetene for å bevare/flytte Skiboli viser seg å ikke være gjennomførbare, er det likevel viktig å videreføre de faglige og sosiale egenskapene denne institusjonen kan by på. Før Skiboli eksisterte samlet arkitektstudentene seg i det velkjente "Lucasbygget" nedenfor Gløshaugen. Vi befinner oss i et sjeldent sammentreff der Skiboli skal rives, og Lucasbyggets lokaler står tomme for første gang på 16 år. Er dette kun et sammentreff, eller et tegn fra oven om å vende tilbake til gamle trakter?

Lucasbygget ligger i Christian Frederiks gate 2 og ble ferdigstilt i 1937. Det er et velkjent bygg i Bauhaus-stil tegnet av arkitekt Haakon Høye. Arkitektavdelingen ved NTH benyttet bygget fra 1974 og frem til 1998 da Studentsamskipnaden tok over. Nå har Studentmediene på Samfundet leid lokalene av SiT siden 2008, men skal flytte ut i løpet av året for å flytte inn i Samfundets lokaler i "nybygg".

Vi har vært i kontakt med eiendomsforvalter i SiT som kan informere om at ingen nye planer er så langt fastslått for lokalene etter at SM flytter ut. Det skal opp til vurdering om SiT ønsker å fortsette med næringsutleie, eller benytte lokalene til intern bruk.

Kan dette være en gylden mulighet til å flytte tilbake igjen til de gamle lokalene vi tok i bruk før Skiboli var bygget? Det kan også nevnes at de velkjente "moholtkjellerne" også er lokaler leid ut av SiT til ulike linjeforeninger. Dette indikerer at SiT er villige til å inngå slike avtaler med studentene. Dersom Broderskabet, Leonardo og KiT gikk sammen om å leie lokalene, kan man legge til rette for et viktig samarbeid mellom de ulike fagfeltene.

Dette er et tilbud som vi sårt ønsker og trenger nå som campussamlingen ikke skal legge til rette for et tettere samarbeid mellom arkitektur, kunst og design. Ettersom at vi har vært "midlertidig" i 2.etasje på sentralbygget i flere tiår tyder det på at vi må ta saken i egne hender, og selv ta ansvar for å skape en felles arkitektur-, kunst- og design-plattform.

LA SKIBOLI LEVE!

Utbyggingen av campus lusker rett rundt hjørnet, og det monstrøse bygget vil medføre en stor omveltning for alle nåværende og fremtidige arkitektstudenter. Dersom vi kun sitter pent og pyntelig på tegnesalene, vil vi uten spørsmål bli fratatt et svært viktig gode vi har satt pris på frem til nå. Som studenter er det vårt samfunnsansvar å være kritiske, prinsippfaste og handlingsdyktige. Hvis vi våger å rette blikket ut av pensum og anvende den kunnskapen vi har tilegnet oss, står vi overfor et fantastisk prosjekt som vi som studenter kan lære mye av. Ved å enten bidra til en flytting av Skiboli eller etablering av et nytt samlingssted, vil vi både få en gylden mulighet til å gjøre et spennende prosjekt, samtidig som vi kan utrette noe viktig for fellesskapet vårt og for alle fremtidige arkitektstudenter. Det er avgjørende at vi som studenter tar initiativ og ansvar for å skape steder der fellesskap og kreativitet kan blomstre. Ta ansvar og "La Skiboli Leve"!

